

Nr 104

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207); given Stockholms slott den 20 mars 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207).

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Länsstyrelse äger för närvarande under vissa förutsättningar meddela tillstånd att anordna lotteri, där insatserna, stämpelavgift däri ej inbegripen, icke uppgår till högre sammanlagt belopp än 30 000 kronor. I propositionen föreslås, att detta belopp höjes till 50 000 kronor.

Förslag
till
förordning
om ändrad lydelse av 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207)

Härigenom förordnas, att 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

3 §.

(Nuvarande lydelse)

Lotteri, däri — — — handen, anordnas

a) efter anmälan — — — 3 000 kronor;

b) i annan — — — 5 000 kronor;

c) efter tillstånd av länsstyrelsen under förutsättning

att lotteriet anordnas till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål eller till svenska konstidkares understöd och uppmuntran,

att lotteriet bedrivs allenast inom länet,

att vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöras av penningar eller värdepapper, samt

att insatserna, stämpelavgift däri ej inbegripen, icke uppgå till högre sammanlagt belopp än 30 000 kronor.

(Föreslagen lydelse)

Lotteri, däri — — — handen, anordnas

a) efter anmälan — — — 3 000 kronor;

b) i annan — — — 5 000 kronor;

c) efter tillstånd av länsstyrelsen under förutsättning

att lotteriet anordnas till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål eller till svenska konstidkares understöd och uppmuntran,

att lotteriet bedrivs allenast inom länet,

att vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöras av penningar eller värdepapper, samt

att insatserna, stämpelavgift däri ej inbegripen, icke uppgå till högre sammanlagt belopp än 50 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1959.

¹ Senaste lydelse av 3 §, se SFS 1956:114.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, anmäler fråga om ytterligare *decentralisering av ärenden angående tillstånd att anordna lotteri* och anför därvid följande.

Efter beslut av 1952 års riksdag företogs samma år viss ändring av lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207) i syfte bl. a. att nedbringa antalet av de ärenden rörande tillstånd att anordna lotteri, vilkas prövning ankommer på Kungl. Maj:t.

I en inom handelsdepartementet den 28 februari 1959 upprättad promemoria har nu föreslagits att handläggningen av ärenden rörande lotteritillstånd skall ytterligare decentraliseras.

Nuvarande bestämmelser om rätt att anordna lotteri m. m.

Enligt 1 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207) må lotteri om penningar eller penningars värde ej utan tillstånd av Kungl. Maj:t anordnas för allmänheten i andra fall eller i annan ordning än som stadgas i förordningen. I denna anges förutsättningarna dels för de fall, när lotteri får anordnas utan särskilt tillstånd — nämligen då fråga är om lotterier med karaktär av tivoli- eller basarnöjen (2 §), s. k. egentliga lotterier av ringa omfattning [3 § a)] och smärre s. k. tidningslotterier (5 §) — dels ock för de fall när tillstånd fordras och polismyndighet [3 § b)] respektive länsstyrelse [3 § c)] äger befogenhet att meddela sådant.

Såsom förutsättning för anordnande av egentligt lotteri efter tillstånd av polismyndigheten eller länsstyrelsen (länsstyrelselotteri) gäller *att* lotteriet anordnas till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål eller till svenska konstidkares understöd och uppmuntran, *att* lotteriet bedrivs allenast inom polismyndighetens förvaltningsområde respektive inom länet, *att* vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöres av penningar eller värdepapper *samt att* insatserna, stämpelavgift häri ej inbegripen, icke uppgår till högre sammanlagt belopp än 5 000 respektive 30 000 kronor.

Departementspromemorian

I den inom handelsdepartementet upprättade promemorian erinras om att vid lotteriförordningens tillkomst år 1939 värdegränsen för länsstyrelselotterierna fastställdes till 5 000 kronor. Denna gräns kvarstod oförändrad till 1949, då den genom ändring av förordningen (SFS nr 227: 1949) efter förslag av den s. k. decentraliseringsutredningen höjdes till 15 000 kronor. I den proposition i frågan som förelades 1949 års riksdag (prop. 1949: 97) förordade föredragande departementschefen utredningens förslag och uttalade bl. a. att det syntes lämpligt att gå något längre i decentralisering än som föranleddes enbart av penningvärdets fall, eftersom det för lotterianordnarna torde vara förenat med praktiska fördelar om tillståndsgivningen i utökad utsträckning överflyttades till länsstyrelserna. Förslaget godtogs av riksdagen (L¹U 27; Rskr 209).

Frågan om en utökad överflyttning till länsstyrelserna av tillståndsgivningen beträffande lotterier aktualiserades återigen 1952. I en inom handelsdepartementet då utarbetad promemoria föreslogs att värdegränsen för länsstyrelselotterierna skulle höjas till 30 000 kronor. Förslaget om en höjning biträdades av samtliga remissinstanser utom en. Några länsstyrelser ifrågasatte om icke gränsen borde höjas ytterligare. Frågan anmäldes i propositionen nr 189 till 1952 års riksdag. Föredragande departementschefen framhöll att de skäl, vilka anförts till stöd för den 1949 genomförda höjningen av värdegränsen, alltså kunde återopas. Vidare påpekades att genom en överflyttning av lotteriärendena till länsstyrelserna en viss arbetsbesparing skulle uppstå, eftersom länsstyrelserna ändock hade att avge yttrande till Kungl. Maj:t i ärendena. Propositionen bifölls av riksdagen (L²U 35; Rskr 255).

I promemorian framhålles, att den penningvärdesförändring, som inträffat efter 1952, torde ha medfört vissa svårigheter för lotterianordnarna. Den behållning som lotterierna nu lämnar förslår sålunda icke lika långt som tidigare. Prishöjningarna på olika områden har gjort det svårare att anskaffa attraktiva vinster i lotterier som icke överstiger den gällande värdegränsen för länsstyrelselotterier, d. v. s. en omslutning, exklusive stämpelavgift, av 30 000 kronor. Eftersom lotterivinstskatten inräknas i vinstvärdena, har sistnämnda svårighet blivit än större genom den höjning av nämnda skatt från 20 till 30 procent som beslöts av riksdagen våren 1958. Detta har medfört en ökad benägenhet hos organisationer med lokal karaktär att hos Kungl. Maj:t ansöka om lotterier över länsstyrelsegränsen, avsedda att bedrivas endast inom ett län. Av de skäl, som anförts vid de tidigare höjningarna, synes det därför enligt promemorian finnas anledning överväga om icke en höjning av värdegränsen återigen bör företagas. Några säkra utgångspunkter för bedömning av den erforderliga höjningens storlek torde icke vara möjlig att erhålla. En ökning i ungefärligen samma omfattning som skedde 1952 eller till 50 000 kronor, exklusive stämpelavgiften, kan emellertid antagas tillräcklig för att åstadkomma den ursprungligen avsedda fördelningen av lotteritillståndsärendena mellan Kungl. Maj:t och läns-

styrelsen. Den sålunda ifrågasatta höjningen av värdegränsen torde även nu innebära en arbetsbesparing om än av betydligt mindre omfattning än tidigare. Ändringen av värdegränsen torde tämpligen böra genomföras fr. o. m. den 1 juli 1959.

Yttranden

Överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser har avgivit yttranden över departementspromemorian. Remissinstanserna har tillstyrkt det i promemorian framlagda förslaget eller lämnat detta utan erinran. De skäl som i promemorian anföres till stöd för förslaget godtages också allmänt.

I några yttranden upptages vissa andra frågor om ändring i lotteriförordningen. Några länsstyrelser föreslår sålunda att gränsen för polismyndighetens tillståndsgivning höjes; sålunda förordar *länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar och Gotlands län* att gränsen höjes till 10 000 kronor.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län upplyser att vissa lotterianordnande organisationer har landskapet Västergötland som verksamhetsområde och påpekar, att dessa organisationer måste ha Kungl. Maj:ts tillstånd för att få anordna lotteri med försäljning inom hela verksamhetsområdet även om lotteriet håller sig inom 30 000-kronorsgränsen. Länsstyrelsen anser att möjlighet bör öppnas för länsstyrelserna att bevilja lotterier som skall bedrivas i två angränsande län.

Länsstyrelsen i Örebro län framhåller att det förekommer, att ett flertal organisationer i en och samma rörelses länsorganisation inom kort tidrymd inkommer med ansökningar om lotterier. Länsstyrelsen ställer med anledning därav frågan om insatserna i de lotterier, som beviljats de skilda organisationerna inom rörelsen, skall summeras och därvid tillses, att summan ej överstiger det i förordningen medgivna maximum, eller om man skall betrakta varje delorganisation såsom sökande till ett självständigt lotteri och draga konsekvenserna härav i vad avser maximeringen. Länsstyrelsen tar också — under erinran om första lagutskottets uttalande i utlåtande den 16 mars 1939, nr 17, i anledning av propositionen med förslag till lotteriförordning — upp frågan om den tidrymd för vilken insatsmaximeringen skall gälla och om länsstyrelsen t. ex. under ett och samma kalenderår kan bevilja sökande, som tidigare under året beviljats lotteri med högsta möjliga insats, ytterligare lotteritillstånd.

Departementschefen

Den nuvarande värdegränsen för länsstyrelsernas tillståndsgivning beträffande lotterier fastställdes 1952 till 30 000 kronor, exklusive stämpelavgiften å lottsedlarna. I en inom handelsdepartementet utarbetad promemoria framhålles att den därefter inträffade penningvärdesförändringen medfört svårigheter för lotterianordnarna att kunna anordna lotterier inom nyssnämnda gräns med tillräckligt lockande vinster och med utsikt till behållningar som motsvarar vad s. k. länsstyrelselotterier tidigare kunde ge.

Dessa svårigheter har blivit än mera framträdande efter den under våren 1958 genomförda höjningen från 20 till 30 procent av lotterivinstskatten. Härigenom har en viss benägenhet uppkommit hos lokala organisationer att hos Kungl. Maj:t ansöka om lotterier utöver länsstyrelsegränsen. I promemorian föreslås att gränsen för länsstyrelsernas tillståndsgivning höjes till 50 000 kronor exklusive stämpelavgiften. Detta förslag har godtagits av remissinstanserna.

Förslaget medför en ytterligare decentralisering av ärendena om lotteritillstånd. Några principiella hinder häremot torde icke föreligga. Ej heller kan någon nämnvärd ökning av länsstyrelsernas arbetsbörda väntas om förslaget genomföres. Totalt torde i stället någon arbetsbegränsning kunna uppnås. För de lokala lotterianordnarna synes det vara en viss fördel att kunna erhålla lotteritillstånd av en myndighet i det egna länet. Jag tillstyrker därför att förslaget genomföres. Däremot anser jag mig icke nu böra pröva de av några länsstyrelser väckta förslagen om ändring av gränsen för polismyndighets tillståndsgivning och om befogenhet för länsstyrelse att meddela tillstånd till lotteri som skall bedrivas även utanför länet.

Länsstyrelsen i Örebro län har tagit upp frågan om tillståndsgränsens tillämpning i det fall där inom en kort tidrymd lotteritillstånd sökes av ett flertal organisationer inom en och samma rörelses länsorganisation. Enligt min mening torde några generella regler härvidlag icke kunna fastställas utan det torde få bli fråga om ett bedömande från fall till fall huruvida den lotterisökande organisationen är en självständig organisation eller en del av en större enhet. Den av samma länsstyrelse berörda frågan om den tidrymd, för vilken tillståndsgränsen bör gälla föranleder mig — under erinran om det av länsstyrelsen åberopade utlåtandet av första lagutskottet — endast att framhålla, att när det gäller lotterier som beviljas av Kungl. Maj:t en och samma organisation som regel beviljas blott ett lotteritillstånd per kalenderår.

Det av mig förordade förslaget till höjning av värdegränsen för de lotterier, där länsstyrelse lämnar tillstånd, föranleder viss ändring i 3 § lotteriförordningen. Ändringen bör lämpligen träda i kraft den 1 juli 1959.

Föredraganden hemställer härefter, att ett i enlighet med det anförda inom handelsdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207)* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rutger Croneborg